

De Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen
Team Jeugdcriminaliteit

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota WODC validatiestudie De toepassing van het
adolescentenstrafrecht bij 16- tot 23-jarigen

Datum
3 april 2023

Ons kenmerk
4582676

1. Aanleiding

Op 1 april 2014 is het adolescentenstrafrecht ingevoerd in Nederland. Hiermee is een flexibele toepassing van het jeugd- en volwassenenstrafrecht mogelijk voor adolescenten die in de leeftijd van 16 tot 23 jaar een delict hebben gepleegd. Specifiek betreft het de toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen en de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen.¹ Omdat de toepassing van het adolescentenstrafrecht niet als zodanig in de registratiesystemen wordt geregistreerd, zijn de schattingen voor aantallen gebaseerd op zoekregels² in de registratiesystemen van het Openbaar Ministerie en de zittende magistratuur. Zowel het WODC als de Raad voor de Rechtspraak maken gebruik van een eigen zoekregel voor het identificeren van zaken waarin sprake is van de toepassing van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen. Het WODC maakt ook gebruik van een zoekregel om zaken te identificeren waarin sprake is van de toepassing van het jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen. Het is van belang te weten hoe nauwkeurig deze zoekregels zijn, en daarmee hoe nauwkeurig de schattingen zijn van het aantal zaken waarin het adolescentenstrafrecht is toegepast. In de validatiestudie van het WODC 'De toepassing van het adolescentenstrafrecht bij 16- tot 23-jarigen' wordt dit onderzocht.

De validatiestudie vormt het eerste deel van een tweedelig onderzoek van het WODC. In het tweede deel zal onder andere de motivering van rechters voor de toepassing van het adolescentenstrafrecht worden onderzocht. De resultaten van het tweede deel zullen naar verwachting in het najaar van 2023 bekend worden, waarna beide onderdelen gezamenlijk voorzien zullen worden van een beleidsreactie. In de aanbiedingsbrief geeft u aan in de tussentijd in gesprek te zullen gaan met het WODC en de Raad voor de Rechtspraak over de uitkomsten van de validatiestudie.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de inhoud van bijgaande aanbiedingsbrief met het doel het rapport te versturen aan de Tweede Kamer.

¹ 16- en 17-jarigen kunnen op basis van Artikel 77b van het Wetboek van strafrecht berecht worden volgens het volwassenenstrafrecht. 18- tot 23-jarigen kunnen op basis van Artikel 77c van het Wetboek van strafrecht berecht worden volgens het jeugdstrafrecht.

² Een zoekregel bevat een combinatie van indicatoren waarmee een zoekopdracht uitgevoerd wordt in een database. Om zaken te identificeren waarin sprake is van de toepassing van het adolescentenstrafrecht wordt onder ander gebruik gemaakt van de indicatoren: 'jeugdstrafrecht', 'jeugdsanctie', 'pleegleeftijd' en 'type delict'.

3. Kernpunten

Conclusies en aanbevelingen uit validatiestudie:

- De validatiestudie toont aan dat er voorzichtigheid is geboden bij het gebruik van de bestaande zoekregels. Op dit moment dient er bij schattingen van aantallen over de toepassing van het adolescentenstrafrecht rekening gehouden te worden met een aanzienlijke foutmarge.
- De zoekregel van het WODC die gebruikt wordt om zaken te identificeren waarin sprake is van het toepassen van het volwassenenstrafrecht bij 16- en 17-jarigen een foutmarge heeft van bijna 16%. De zoekregel van de Raad voor de Rechtspraak voor het identificeren van dergelijke zaken heeft een foutmarge van bijna 45%.
- Daarnaast is de onnauwkeurigheid in schattingen van het aantal zaken waarin het jeugdstrafrecht is toegepast op 18- tot 23-jarigen, op basis van een zoekregel van het WODC, toegenomen over de tijd. In de huidige validatiestudie is er sprake van een foutmarge van bijna 12%, in eerder validatieonderzoek was dit nog 5%.
- De belangrijkste aanbeveling betreft directe registratie van de toepassing van het adolescentenstrafrecht. Dit vraagt echter om aanpassingen aan het registratiesysteem van de rechtspraak en beschikbare capaciteit bij de registrerende instanties.
- Daarnaast worden er enkele aanbevelingen gedaan ter verbetering van de zoekregels van het WODC en de Raad voor de Rechtspraak.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Het is voor justitieel beleid, maar ook voor maatschappelijke organisaties en in het kader van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind,³ relevant om te weten hoe vaak het adolescentenstrafrecht wordt toegepast. De Kamer stelt jaarlijks vragen over het aantal toepassingen van het adolescentenstrafrecht.

In de beleidsreactie op het strafmaatonderzoek van het WODC, die op 27 maart jl. naar de Kamer is gestuurd,⁴ wordt deze validatiestudie genoemd en aangegeven dat de uitkomsten van beide delen van het onderzoek worden meegenomen in de nadere besluitvorming over het al dan niet verhogen van de strafmaat voor adolescenten.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

Deze nota wordt in zijn geheel openbaar.

³ Vanwege het voorbehoud dat Nederland maakt ten aanzien van artikel 37c van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind is het relevant te weten hoe vaak 16- en 17-jarigen berecht worden volgens het volwassenenstrafrecht. Onder meer UNHCR is hier blijvend kritisch op. Artikel 37c schrijft voor dat ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd zodanig wordt behandeld dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd en dat het kind dat in vrijheid is beroofd wordt gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen.

⁴ Tweede Kamer, 2022/2023, 28 741, nr. 94.